

7.3.2018

Sisäministeriölle

Viitaten lausuntopyyntöönne 17.1.2018 Dnro SMDno-2016-995

Kansalaisareenan lausunto rahankeräyslain uudistamiseen

Kansalaisareena kiittää sisäministeriötä lausuntopyynnöstä ja lausuu asiaan seuraavaa:

Rahankeräystarpeet ovat monipuolistuneet ja toimintaympäristön muutos (mm. teknologinen kehitys) ovat aiheuttaneet tarpeen rahankeräyslainsäädännön uudistamiselle. Rahankeräyksen ongelmana on ollut suuri byrokratia, järjestelmän hitaus, keräyslupien määräaikaisuus sekä tarve uuteen keräyslupa uusien keräyskohteiden kohdalla.

Uudessa esityksessä rahankeräyslupa muuttuisi toistaiseksi voimassaolevaksi ja luvan hakemista kevennetään. Lisäksi ilmoitusmenettely otettaisiin käyttöön pienille keräyksille. Käytännössä siis ilman lupaa saisi kerätä maksimissaan 10 000 € kaksi kertaa vuodessa.

Kansalaisareena haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

Vaikka rahankeräyslainsäädäntöä kevennetään, olisi asiassa hyvä edetä nyt esitettyä pidemmälle rahankeräystoiminnan vapauttamiseksi. Varsinkin kun tarkastellaan, miten rahankeräys on järjestetty naapurimaissa. Ruotsissa, Norjassa tai Iso-Britanniassa ei ole rahankeräysten järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä. Tanskassa ei ole rajoituksia sen suhteen, mihin tarkoitukseen rahaa saa kerätä. Saksassa rahankeräyksistä säädetään lailla vain kolmessa osavaltiossa 16:sta.

Kansainvälisesti asia on ratkaistu yleensä ilmoitusmenettelyllä, omavalvonnalla ja vapaaehtoisilla elimillä. Keskeisimpinä eroina kansainväliseen vertailuun valittujen verrokkimaiden ja suomalaisen rahankeräysjärjestelmän välillä on se, että suurimmassa osassa verrokkimaita lainsäädännöllä ei ole asetettu rajoituksia sille, kuka saa kerätä rahaa ja mihin tarkoitukseen. Mikäli rahankeräystä ei säädeltäisi lainkaan, kuten vertailumaissa on tapana, aiheuttaisi se Suomen järjestelmään kuitenkin monia ongelmia.

Järjestelmään siirtymisen uhkina on tunnistettu mm. siirtymävaiheen epävarmuustekijät, kuten väärinkäyttötilanteiden mahdollinen yleistymisen. Lupamenettelyn purkaminen ja itsesääntelyjärjestelmään siirtyminen mahdollistaisi myös yksityissektorin sekä julkisen sektorin rahankeräykset. Mainitut muutokset voisivat muodostaa uhkan kolmannen sektorin toimintamahdollisuuksille.

Valmistelun aikana on kuitenkin ilmennyt, että myös pelkkään ilmoitusmenettelyyn siirtymistä kannatetaan laajasti lupamenettelyn säilyttämisen ja itsesääntelyjärjestelmään siirtymisen sijasta. Ilmoitusmenettely nähdään kevyeksi, nopeaksi ja edulliseksi ja sen katsotaan palvelevan erityisesti pieniä toimijoita.

Ilmoitusmenettely nähdään kuitenkin hankalana keskisuurten ja suurten toimijoiden kannalta, sillä ilmoitusmenettelyssä kaikki keräykset tulisi ilmoittaa viranomaiselle ja tämän koettiin lisäävän keskisuurten ja suurten toimijoiden työmäärää suhteessa nykytilaan.

Kansalaisareena katsoo, että suurien järjestöjen esille tuoma ongelma ratkeaisi osittain sillä, että ilmoitus tulisi tehdä yhdistysten osalta vaikka vain kerran vuodessa yhtenä kokonaisuutena eikä jokaisen erillisen keräyksen yhteydessä.

Pienkeräykset

Nyt ilmoitusmenettelyn piiriin otettavilla pienkeräyksillä tarkoitettaisiin ilmoituksenvaraista rahankeräystä, jossa rahankeräysvarojen määrä saisi olla enintään 10 000 € ja jonka kesto saisi olla enintään kolme kuukautta. Sama luonnollinen henkilö saisi olla osallisena korkeintaan kahdessa pienkeräyksessä vuodessa. Pienkeräyksestä pitäisi antaa tilitys kahden kuukauden kuluessa keräyksen päättymisestä.

Esityksessä lähdetään siitä, että mikäli pienkeräyksen järjestää rekisteröimätön ryhmä, siihen pitää kuulua vähintään kolme Suomessa pysyvästi asuvaa luonnollista henkilöä. Henkilöiden pitäisi olla täysi-ikäisiä.

Kansalaisareena katsoo, että täysi-ikäisyyden vaatimus on erikoinen. Rekisteröimättömään ryhmään olisi perusteltua käyttää samoja ikärajoja kuin yhdistyslain mukaan yhdistyksen perustamiseen. Yhdistyslain mukaan yhdistyksen saa perustaa kolme 15 vuotta täyttäneitä – jonka lisäksi yhdistys tarvitsee vähintään 18-vuotiaan puheenjohtajan.

Lisäksi Kansalaisareena muistuttaa, että Suomessa pysyvästi asumisen vaatimus voi joissain tilanteissa olla ongelmallinen kriteeri. Mitä jos esimerkiksi paperittomat siirtolaiset vastaanottokeskuksessa haluavat järjestää keräyksen? Tai jos väliaikaisesti Suomessa oleskelevat työntekijät haluavat pistää pystyyn rahankeräyksen jonkun hyvän asian puolesta. Riittäisikö, jos ryhmään kuuluu vaikka yksi Suomessa asuva 18-vuotias kolmen sijaan?

Lisäksi Kansalaisareena esittää, että kesto voisi olla pidempi ja rajausta kahteen pienkeräykseen on liian rajoittava. Tilityksen osalta järkevämpää olisi mennä vuosi- tai veroilmoituksen rytmissä eli kerran vuodessa.

Kansalaisareena katsoo, että viranomaisten julkinen luettelo pienkeräyksistä on erittäin hyvä ja tärkeä elementti keräysten luotettavuuden näkökulmasta.

Muita huomioita

Rahankeräysluvan hakemisesta ja pienkeräysilmoituksesta perittävillä maksuilla sekä rahankeräysluvan haltijoilta perittävillä vuosimaksuilla katettaisiin hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä, vuosi-ilmoitusten ja tilitysten tarkastamisesta aiheutuvat kustannukset.

Kansalaisareena pitää tärkeänä, että rahankeräyksestä ei kerättäisi mitään maksua. Voisiko rahankeräyslainsäädäntö lähteä samoista periaatteista kuin mielenosoittaminen: Ilmoitus pitää tehdä poliisille, mutta poliisi voi puuttua siihen vain poikkeustapauksessa eikä se saa maksaa mitään.

Lisäksi Kansalaisareena haluaa nostaa esille seuraavia avoimia kysymyksiä:

- Millä tavalla poliisi voisi puuttua rahankeräyksiin? Voiko ongelmaksi muodostua lupien myöntämisessä mielivaltaisuus ja sen myötä luottamuspulla?
- Rajauksen ulkopuolelle on määritelty sisätilassa tapahtuva kerääminen. Mitä sisätilalla tarkalleen ottaen tarkoitetaan? Miten suhtaudutaan vaikka rajattuun puistoalueeseen, festariteltaan tai laavuun?

Johtopäätökset ja yhteenveto

Yleisesti ottaen esitys näyttää olevan kuitenkin hyvä kompromissi vaikka se kaipaakin vielä hiomista ja paine kohti vapaampia keräysmahdollisuuksia on jo nyt ovella. Uuden lainsäädännön myötä sääntelytaakka kuitenkin keventyisi kolmannen sektorin osalta, joka tarkoittaisi hallinnollisten kustannusten vähenemistä.

Kansalaisareena esittää seuraavia muutoksia valmisteilla olevaan rahankeräyslainsäädäntöön

- Pienkeräysten ilmoitusmenettelyä laajennetaan nykyistä kattavammaksi esimerkiksi keräyksen maksimisummaa, aikaa tai kertoja kasvattamalla.
- Pienkeräyksissä luovutaan täysi-ikäisyysvaatimuksesta ja siitä, että kaikilla henkilöillä täytyy olla kotipaikka Suomessa.
- Rahankeräysluvasta ja pienkeräysten ilmoitusmenettelystä tehdään maksuton.
- Julkinen luettelo pienkeräyksistä on hyvä.
- Rahankeräystä koskevan rajauksen ulkopuolella oleva sisätila pitäisi määritellä selkeämmin niin, että sillä voidaan tarkoittaa myös rajatuissa julkisissa paikoissa (esim. puistossa, metsässä tai festariteltoissa) tapahtuvia keräyksiä.

Lisätietoja

- Toiminnanjohtaja Leo Stranius, puh. 040-7547371, leo.stranius@kansalaisareena.fi

KANSALAISAREENA RY

Marianne Heikkilä
Puheenjohtaja, Kansalaisareena ry